

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-18>

**ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION
OF THE ACTIVITIES OF SOCIAL NETWORKS
AND MESSENGERS IN UKRAINE**

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА МЕСЕНДЖЕРІВ В УКРАЇНІ**

Serebro M. V.

*PhD in Law, Associate Professor,
Postdoctoral Student
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Серебро М. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
докторант
Ужгородський національний
університет
м. Ужгород, Україна*

В сучасному суспільстві, яке справедливо називають інформаційним, соціальні мережі та месенджери стали вже звичним засобом комунікації між людьми, причому незалежно від кордонів. Через популярні месенджери WhatsApp, Telegram, Signal та інші додатки можна передавати текстові, голосові повідомлення, зображення та відеофайли. Причому в значній кількості месенджерів використовуються зашифровані канали зв'язку, які гарантують користувачам приватне спілкування – без можливості втручання інших фізичних або юридичних осіб.

Проте сучасний світ розвивається дуже динамічно і інструменти соціальних мереж та месенджерів все частіше використовуються із протиправною метою, зокрема, для розміщення забороненого законодавством цифрового контенту, обміну повідомленнями між членами злочинних організацій, планування протиправної діяльності та залучення до злочинних спільнот нових членів.

Спецслужби знаходять технічні засоби для дешифрування відповідних повідомлень, проте деякі месенджери, використовуючи складні методи шифрування повідомлень (як приклад – криптографічний захист), не дають можливості правоохоронцям відслідковувати потенційно небезпечний контент.

Так, французька прокуратура розслідує справу засновника Telegram Павла Дурова за 12 статтями. Про це йдеться у пресрелізі Паризького судового трибуналу. Засновник Telegram Павло Дуров перебуває під слідством у справі про кіберзлочини і шахрайство. Французька прокуратура уточнила, що Дурова підозрюють у 12 злочинах: відмова передавати інформацію, необхідну для проведення розслідувань,

за запитом правоохоронних органів; співучасть у розповсюдженні наркотиків; співучасть у кіберзлочинах; співучасть у шахрайстві; відмивання грошей, отриманих злочинним шляхом; незаконне надання криптографічних послуг та інструментів для забезпечення конфіденційності; співучасть у зберіганні порнографічного контенту з неповнолітніми. За статтею про адміністрування онлайн-платформи, на якій дозволено незаконний обіг заборонених продуктів, контенту чи послуг Павлу Дурову загрожує санкція – від 5 до 10 років позбавлення волі та штраф від 150 тис до 500 тис євро [1; 2].

Реагуючи на зазначене розслідування Павло Дуров на офіційній сторінці в Telegram дослівно повідомив, що «Пошук у Telegram потужніший, ніж в інших програмах обміну повідомленнями, оскільки дозволяє користувачам знаходити публічні канали та ботів. На жаль, цією функцією зловживали люди, які порушили наші Загальні положення та умови для продажу незаконних товарів. За останні кілька тижнів спеціальна команда модераторів, використовуючи штучний інтелект, зробила пошук Telegram набагато безпечнішим. Увесь проблемний вміст, який ми виявили в Пошуку, більше не доступний. Якщо вам все одно вдається знайти щось небезпечне чи незаконне в Пошуку Telegram, будь ласка, повідомте нам про це через @SearchReport. Щоб ще більше стримувати злочинців від зловживання пошуком Telegram, ми оновили наші Умови використання та Політику конфіденційності, гарантуючи, що вони є узгодженими в усьому світі. Ми чітко дали зрозуміти, що IP-адреси та номери телефонів тих, хто порушує наші правила, можуть бути надані відповідним органам у відповідь на законні запити. Ці заходи повинні знеохотити злочинців. Пошук у Telegram призначений для пошуку друзів і новин, а не для просування нелегальних товарів. Ми не дозволимо зловмисникам поставити під загрозу цілісність нашої платформи для майже мільярда користувачів» [3].

Таким чином, Telegram зобов'язався передавати IP-адреси та номери телефонів правопорушників відповідним правоохоронним органам у відповідь на законні запити.

Проте, як зазначають представники українського парламенту, Telegram буде передавати дані про порушників європейським спецслужбам, але не українським [4].

Таким чином, національним органам публічної адміністрації доцільно звернутись із відповідним запитом до адміністраторів Telegram з метою вирішення даного питання.

Натомість в Україні за рішенням РНБО працівникам державних органів та військовослужбовцям заборонили користуватися Telegram. Так, РНБО було прийнято рішення щодо заборони встановлення

та використання Telegram на службових пристроях працівників органів державної влади, військовослужбовців, працівників сектору безпеки і оборони, а також підприємств – операторів критичної інфраструктури [5].

19 вересня відбулося засідання Національного координаційного центру кібербезпеки (НКЦК) – ключового органу координації та контролю у сфері кібербезпеки. У засіданні взяли участь представники керівного складу Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національної поліції України, Генерального штабу Збройних Сил України, Служби безпеки України, Міністерства оборони України, Національного банку України, Міністерства цифрової трансформації України, Міністерства закордонних справ України, розвідувальних органів, керівництво регуляторних органів у сфері електронних комунікацій, а також народні депутати України.

Представники СБУ та ГШ ЗСУ зазначили, що Telegram активно використовується ворогом для кібератак, розповсюдження фішингу та шкідливого програмного забезпечення, встановлення геолокації користувачів, корегування ракетних ударів тощо [5].

Також з метою покращення взаємодії у реагуванні на такі загрози учасники підтримали ініціативу щодо створення у галузі центру обміну та аналізу інформацією про кіберзагрози з використанням кращих європейських практик, зокрема за моделлю ISAC. Крім того, було розглянуто питання та ухвалені рішення щодо забезпечення безперервної роботи електронних комунікаційних мереж під час відключень електроенергії [5].

Таким чином, національні органи публічної адміністрації в особі РНБО довели свою готовність протистояти кіберзагрозам та здійснювати правове регулювання використання соціальних мереж та месенджерів на території України.

Щодо європейського досвіду у даній сфері суспільних відносин, слід зазначити, що у Європейському Союзі ще у 2016 році було прийнято Загальний регламент про захист даних (General Data Protection Regulation, GDPR). Цей загальноєвропейський акт розширив повноваження органів публічної адміністрації у сфері правового регулювання діяльності соціальних мереж та месенджерів, а саме, дозволив видаляти незаконний контент і змусив адміністраторів платформ докладати зусилля для боротьби з небезпечним контентом. Цей новий європейський «закон» про конфіденційність і безпеку даних містить сотні сторінок нових вимог для організацій у всьому світі [6].

Загальний регламент захисту даних (GDPR) є найсуворішим законом про конфіденційність і безпеку в світі. Незважаючи на те, що він був розроблений і прийнятий Європейським Союзом, він накладає

зобов'язання на організації незалежно від місця їх знаходження, доки вони націлені або збирають дані, пов'язані з людьми в ЄС [6]. Отже, вимоги GDPR поширюються і на громадян України, якщо їх діяльність (зокрема, збір персональних даних) торкається прав і свобод громадян держав-членів ЄС. В мережі популяризації Загального регламенту захисту даних (GDPR) присвячено окремий веб-сайт – <https://gdpr.eu/what-is-gdpr/>

Загальний регламент захисту даних (GDPR) набув чинності 25 травня 2018 року. Згідно з GDPR передбачено стягнення суворих штрафів з тих, хто порушить його стандарти конфіденційності та безпеки, причому штрафи сягатимуть десятків мільйонів євро. За допомогою GDPR Європа демонструє свою тверду позицію щодо конфіденційності та безпеки даних у той час, коли все більше людей довіряють свої особисті дані хмарним сервісам (службам), а порушення є щоденним явищем [6].

Враховуючи мету України набути повноправного членства в Європейському Союзі, аналогічний закон має бути прийнятий і Верховною Радою України, адже не зважаючи на загальну свободу дій в Інтернет, адміністратори соціальних мереж та месенджерів повинні відповідати за збереження конфіденційності інформації про їх користувачів, а також здійснювати моніторинг та видаляти заборонений законодавством контент на своїх платформах.

Література:

1. Артемчук О. Французька прокуратура розслідує справу засновника Telegram Дурова за 12 статтями. *Економічна правда*. 26.08.2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/08/26/718504/> (дата звернення: 01.09.2024).
2. Communiqué de presse. La Procureure de la Lepublique. Paris, le 26 août 2024. URL: <https://www.tribunal-de-paris.justice.fr/sites/default/files/2024-08/2024-08-26 – CP TELEGRAM.pdf> (дата звернення: 01.09.2024).
3. Du Rove's Channel. Paul Du Rove, edited Sep 23 at 16:09. URL: <https://t.me/durov/345> (дата звернення: 24.09.2024).
4. Telegram буде передавати дані про порушників європейським спецслужбам, але не українським, – нардепка. *Антикор*. 23.09.2024. URL: https://antikor.com.ua/articles/725683-telegram_budet_peredavatj_dannye_o_narushiteljah_evropejskim_spetssluhham_no_ne_ukrainskim_-_nardep (дата звернення: 24.09.2024).
5. Працівникам державних органів та військовослужбовцям заборонили користуватися Telegram – РНБО. *Судово-юридична газета*.

Публікації. 20.09.2024. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/311056-rabotnikam-gosudarstvennykh-organov-i-voennosluzhaschim-zapretili-polzovatsya-telegram-snbo> (дата звернення: 21.09.2024).

6. What is GDPR, the EU's new data protection law? GDPR.EU. URL: <https://gdpr.eu/what-is-gdpr/> (дата звернення: 01.09.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-19>

PROBLEMATIC ASPECTS OF REFUNDING ERRONEOUSLY AND/OR OVERPAID CUSTOMS DUTIES FROM THE BUDGET

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПОВЕРНЕННЯ З БЮДЖЕТУ ПОМИЛКОВО ТА/АБО НАДМІРНО СПЛАЧЕНИХ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Sotskyi A. M.

*PhD in Law, Associate Professor of the
Department of Social Administration
and Humanitarian Communications,
Chernivtsi Institute of the International
Humanitarian University
Chernivtsi, Ukraine*

Соцький А. М.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри соціального
адміністрування та гуманітарних
комунікацій
Чернівецький інститут
Міжнародного гуманітарного
університету
м. Чернівці, Україна*

Актуальність теми повернення помилково та/або надмірно сплачених сум митних платежів в умовах гострої економічної кризи в Україні не викликає сумніву. Відповідна ситуація обумовлюється наявністю певних факторів, серед яких необхідно визначити зменшення об'ємів товаропотоку для забезпечення стабільних надходжень до Державного бюджету України. При тому митні органи посилюють контроль, проводять все більше документальних перевірок та наостанок приймають рішення про стягнення митних платежів, але відповідна ситуація не завжди є правомірною. У випадках оскарження відповідного рішення у декларантів або його представників (власників товару) з'являється право на повернення надмірно сплачених сум митних платежів.

На практиці часто виникають ситуації коли у процесі проведення перевірки митних декларацій та інших товаросупровідних документів митний орган приймає рішення про корегування митної вартості,